

Innst. S. nr. 222

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

St.prp. nr. 64 (2005-2006)

Innstilling fra næringskomiteen om reindriftsavtalen 2006/2007, om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, og om endringer i statsbudsjettet for 2006 m.m.

Til Stortinget

1. HOVEDINNHALDET I PROPOSISJONEN

Regjeringen legger med dette fram en proposisjon om reindriftsavtalen 2006/2007 og om dekning av kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt, med forslag om endrede bevilgninger over statsbudsjettet for 2006 m.m.

Inneværende reindriftsavtale har en bevilgning på 92,5 mill. kroner over statsbudsjettets kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen. Dette beløpet er ført opp i vedtak om Landbruks- og matdepartementets budsjett for 2006 under kap. 1151 (St.prp. nr. 1 (2005-2006)).

Den 30. november 2005 innledet partene i henhold til hovedavtalen forhandlinger om en reindriftsavtale for 2006/2007, og kom til enighet om ny avtale i avsluttende forhandlingsmøte den 22. februar 2006. Avtalen gjelder for perioden 1. juli 2006-30. juni 2007. Det ble videre drøftet finansiering av tiltak mot radioaktiv forurensning av reinkjøtt som er gjennomført i slaktesesongen 2005/2006, samt foreløpig finansiering for slaktesesongen 2006/2007.

Rammen for reindriftsavtalen 2006/2007 er på 92,5 mill. kroner eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet. Dette er tilsvarende bevilgning som for reindriftsavtalen 2005/2006 etter vedtatt budsjett for 2006.

Som tidligere vil avtalebestemmelsene som gjelder bevilgninger over statsbudsjettet følge kalenderåret. Dette innebærer at årets forhandlinger om avtalens økonomiske ramme og fordeling gjelder budsjettåret 2007. Bevilgningen innarbeides i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom St.prp. nr. 1 (2006-2007) Land-

bruks- og matdepartementet. Det forutsettes at Stortinget i sin behandling av proposisjonen gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindriftsavtalen, og som er knyttet til bevilgninger og omposteringer i 2007.

I forbindelse med de årlige reindriftsavtaleforhandlingene har Sametinget en observasjonsstatus og følger løpende forhandlingene. I forkant av avtaleforhandlingene for reindriftsavtalen 2006/2007 behandlet Sametinget sitt innspill til de kommende forhandlingene. I forkant av at staten la frem sitt tilbud, ble det derfor avholdt et møte mellom Sametinget og politisk ledelse i Landbruks- og matdepartementet. Stortingsproposisjonen om reindriftsavtalen 2006/2007 vil ikke bli behandlet av Sametinget. Imidlertid vil Sametingsrådet avgi en uttalelse i forhold til den fremforhandlede avtalen på rådsmøte i mai/juni 2006.

Totalregnskapet for reindriften viser for 2004 en negativ endring i resultatmålene fra 2003 til 2004. Vederlag for arbeid og egenkapital reduseres fra 155,3 mill. kroner i 2003 til 138,6 mill. kroner i 2004 (-16,8 mill. kroner). Målt per årsverk reduseres vederlag for arbeid og egenkapital fra 150 808 kroner i 2003 til 131 526 kroner i 2004. Samlet sett viser totalregnskapet en positiv utvikling ved at kjøttinntektene har økt fra 93,2 mill. kroner i 2003 til 121,7 mill. kroner i 2004 (+28,5 mill. kroner), og at andre produksjonsbaserte inntekter har økt med vel 4 mill. kroner samtidig som man har hatt en vesentlig reduksjon i økningen av reinhjordverdien i Finnmark. I den forbindelse vises det til at økningen i reinhjordverdien fra 2000 til 2004 utgjør over 100 mill. kroner. Totalt sett bør det derfor i en lett markedssituasjon ligge til rette for en fortsatt økning av de produksjonsbaserte inntektene. Utviklingen er dog foruroligende i deler av Nordland og Nord-Trøndelag ved at produksjonen er betydelig redusert de to siste driftsår grunnet store tap. Foreløpige regnskapstall for 2005 viser i gjennomsnitt en mindre reduksjon i resultatmålene.

I forkant av forhandlingene vedtok Regjeringen å øke reindriftsfradraget tilsvarende den økningen som

ble gjennomført for jordbruksfradraget ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006. Dette innebærer at også reindrifftsfradraget har økt med 10 000 kroner fra og med 2006, og at inntektstaket for fradraget på 19 prosent av næringsinntekt har økt fra 170 000 til en inntekt på 223 000 kroner. Reindrifftsfradraget fungerer som et supplement til andre ordninger over reindrifftsavtalen, og er et viktig bidrag i en helhetlig reindriffts-politikk der verdiskaping står sentralt.

Forhandlingene om reindrifftsavtalen 2006/2007 har vært utfordrende. Dette skyldes utfordringer knyttet til krav på utsiden av selve næringsavtalen. I den forbindelse vises det til NRLs adgang gjennom Hovedavtalen for reindrifften til å kreve forhandlinger om faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for en utvikling av næringen. Blant flere krav fremmet av NRL nevnes særlig finansiering av utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter har blitt utstengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2005/2006, rovviltproblematikken i reindrifften, krav knyttet til skatter og avgifter i reindrifften, samt krav knyttet til departementets oppfølging av reindrifftens ekspropriasjonssøknad i Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.

Foreliggende avtale skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt å stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping innenfor gitte rammer. De produksjonsavhengige tilskuddene som ble innført ved reindrifftsavtalen 2003/2004 er videreført. Bakgrunnen er at de gjennomførte endringene har medført en stimulering til økt slakting og verdiskaping i næringen. I tillegg har det vært viktig for avtalepartene å styrke den finansielle situasjonen på Reindrifftens utviklingsfond, og slik legge forholdene bedre til rette for å møte reindrifftens utfordringer knyttet til infrastruktur. Et annet område som avtalepartene særlig har vektlagt, er kvinnes stilling i reindrifften.

I tillegg til selve avtalen er det i sluttprotokollen til avtalen enighet om finansiering av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt. Det fremmes som tidligere forslag om en disposisjonsbevilgning til dekning av tiltak mot radioaktivitet i slaktesesongen 2006/2007. Bevilgningsforslaget er på 3,0 mill. kroner.

Videre er det protokollert enighet om at det nedsettes en arbeidsgruppe for å foreta en gjennomgang av forhold omkring radioaktivitetstiltak i reindrifften.

Utover de nevnte forhold fremmes det forslag om en overføring av 3,0 mill. kroner fra kap. 1147 post 71 til kap. 1151 post 51 for 2006. Overføringen skal dekke utgifter i forbindelse med at norske reinbeitedistrikter har blitt utstengt fra vinterbeiter i Sverige sesongen 2005/2006.

Som vedlegg til proposisjonen følger reindrifftsavtalen for 2005/2006, sluttprotokollen til avtalen og en oversikt over fordelingen av avtalemidlene.

1.1 Grunnlaget for reindrifftsavtaleforhandlingene

1.1.1 Reindrifftspolitiske mål og retningslinjer

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindrifftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-

1992) En bærekraftig reindrifft, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres "En bærekraftig reindrifft" gjennom følgende tre punkt (mål):

1. Økologisk bærekraft
2. Økonomisk bærekraft
3. Kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnlaget slik at beitebalansen sikres. Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningssevne, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntektsfordeling. Det stiller også krav om at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne inntekts- og sysselsettingsmuligheter i reindrifften med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. Ved behandlingen av reindrifftsmeldingen sluttet Stortinget seg til at kulturell bærekraft innebærer at man må sikre en stabil sysselsetting og inntekt i næringen. Forholdet gjelder særlig i det sørsamiske området med en spredt og tallmessig liten samisk befolkning. Klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver gjør at reindrifften vil kunne styrke sin posisjon som sentral bærer av samisk kultur.

I etterkant av behandlingen av meldingen har Stortinget to ganger i året behandlet reindrifftspolitikken, ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det er viktig å presisere at hvert år er det blitt foretatt justeringer, og nye momenter i forvaltningen av reindrifften er blitt vektlagt. Et forhold som Stortinget særlig har påpekt, er at fastsetting av rammebetingelser skal skje i samarbeid med reindrifftsutøverne.

Det har vist seg som en vanskelig oppgave å finne løsninger der hensynene til økologi, økonomi og kultur balanseres.

1.1.2 Organisering av reindrifftspolitikken

Reindrifftsnæringen er organisert på flere nivåer, fra reinbeiteområder, reinbeitedistrikter og driftsfelleskap og ned til driftsenheter og reieiere. De samiske reinbeiteområdene, som strekker seg fra Finnmark i nord til Hedmark i sør, er delt opp i 82 reinbeitedistrikter per 31. mars 2006. Distriktene fordeler seg på 72 sommer- og helårsbeitedistrikter, samt 10 distrikter som brukes til høst- og vinterbeiter for norsk reindrifft og/eller som beiter for svensk reindrifft. Innenfor hvert distrikt er det grupper av reieiere som har reien i en felles flokk og samarbeider om den praktiske driften. De siste årene har det vært om lag 110 driftsgrupper sommerstid, og vel 150 driftsgrupper vintersid innenfor de samiske reindrifftsområdene. Siidaene eller driftsgruppene består av én eller flere reieiere med eget reinmerke. Ved utgangen av driftsåret 2005/2006 var det totalt 569 driftsenheter med rein, og ca. 2 800 personer tilknyttet disse driftsenhetene. Av disse var det 409 driftsenheter og ca. 2 100 personer i Finnmark.

1.1.3 Virkemidler i reindriftspolitikken

REINDRIFTSLOVEN

Reindriftsloven av 1978 med senere endringer gir rammen for de juridiske virkemidlene. Formålet med loven er å legge forholdene til rette for en økologisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene, til gagn for reindriftsbefolkningen og samfunnet for øvrig.

Landbruksdepartementet nedsatte høsten 1998 et utvalg med mandat å gjennomgå reindriftsloven med sikte på å revidere de bestemmelser og regler som gjelder styringen og forvaltningen av reindriften, og reguleringen av de interne forholdene i næringen. Utvalget overleverte sin innstilling til landbruksministeren 15. mars 2001. Lovforslaget har vært gjennom en høringsprosess, hvor Sametinget behandlet forslaget under sin plenumsamling i februar 2003. I departementets arbeid med odelstingsproposisjonen er det vinteren 2006 avholdt konsultasjonsmøter med Sametinget og NRL på politisk nivå. Det er planlagt flere møter utover våren 2006. Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å oversende Stortinget forslag til ny reindriftslov i løpet av høstsesjonen 2006.

REINDRIFTSAVTALEN

Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskap for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftpolitikken. I forhandlingene om reindriftsavtalen, mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruks- og matdepartementet, drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i reindriften. Bruken av de økonomiske virkemidler fastsettes bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser.

Reindriftsavtalen har vært en forutsetning for reindriftnæringen generelt ved at den har lagt til rette for et økonomisk grunnlag for de som er, og skal være i næringen. Et godt økonomisk grunnlag er en forutsetning for å kunne nå de reindriftpolitiske målene. Bedre økonomi per driftsenhet vil kunne bidra til at flere familiemedlemmer kan delta i driften. Dette vil kunne ha positive effekter på bl.a. kvinners deltagelse i driften og kunnskapsoverføringen mellom generasjoner.

Ved inngåelsen av reindriftsavtalen 2003/2004 ble de direkte tilskuddsordningene lagt vesentlig om, fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per driftsenhet, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Samtidig ble fordelingen av totalrammen endret slik at en større andel fordeles til de direkte tilskuddene.

1.2 Sentrale utfordringer og strategier

1.2.1 Innledning

Regjeringens føringer for reindriftpolitikken finnes i Soria Moria-erklæringen av 13. oktober 2005, samt St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) Om endring av St.prp. nr. 1 av satsbudsjettet for 2006.

Ny reindriftslov vil her være et sentralt virkemiddel, og Regjeringen vil derfor prioritere arbeidet med ny lov. Et annet område som Regjeringen ønsker å priori-

tere, er arbeidet med å få fastsatt de nødvendige rammebetingelsene. Rammebetingelser i denne forbindelse er knyttet til område-, distrikts- og siidagrenser, beitetider og reintall. Det er etablert et prosjektet med å få fastsatt de resterende rammebetingelsene i Finnmark, hvor arbeidet med å få avklart områdegrenser og beiterettighetene mellom distrikter og siidaer er særlig prioriterte oppgaver. Regjeringen understreker at en fastsetting av disse rammebetingelsene er en statlig oppgave. Næringens oppgave er å utøve en reindrift som gir best mulig vederlag for arbeid og egenkapital innenfor de gitte rammebetingelsene og de muligheter som markedet gir.

Videre vil departementet stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, samt stimulere til bruk av biprodukter fra reinslakting. Det er også viktig å videreutvikle reindriften som en næring, og at det tilrettelegges for de reindriftsutøverne som har reindrift som hovednæring.

1.2.2 Markedsforhold

Markedstiltak er i utgangspunktet et ansvar for næringen og aktørene i verdikjeden. Imidlertid har det vist seg et behov for mer selektive tiltak og direkte engasjement fra det offentlige når det gjelder reindriftnæringen. Det er to hovedgrunner til dette. For det første har det vært et behov for å få styrket dialogen og samarbeidet mellom de ulike aktørene i verdikjeden. Videre fordrer prosessene med reintallstilpasningen i Finnmark en mer aktiv offentlig innsats.

Markeds- og slakterisituasjonen for reinkjøtt ble vanskelig i løpet av 2003. På bakgrunn av de nevnte forhold ble det iverksatt en rekke tiltak for å bedre slakteri- og markedstilgangen for reinkjøtt. Tiltakene medvirket til en betydelig økt slakting, særlig i Vest-Finnmark reinbeiteområde. For sesongen 2004/2005 ble det slaktet ca. 77 500 rein på slakterier, i tillegg kom et privat uttak på ca. 10 500 dyr. Dette var det høyeste slakteuttaket på landsbasis siden driftsåret 1991/1992.

Den positive markedsutviklingen har lagt til rette for et fortsatt høyt slakteuttak i reindriften. Imidlertid har næringen i slaktesesongen 2005/2006 bare delvis fulgt opp den økte etterspørselen med tilsvarende økning i slakteuttaket. Foreløpige resultater fra slaktesesongen 2005/2006 viser et slakteuttak på 60 500 rein på slakteri. Dette er et betydelig redusert uttak jamført med det rekordstore uttaket i 2004/2005. Det reduserte uttaket har i det vesentligste vært i Finnmark. Noe av forklaringen kan relateres til redusert produksjon og en økning i tapene i enkelte reinbeitedistrikter. Fremover vil det derfor være sentralt å stimulere til et stabilt høyt slakteuttak i hele reindriften, parallelt med at det stimuleres til økt omsetning av reinkjøtt.

1.2.3 Fastsetting av rammebetingelser i reindriften

En prioritert oppgave for myndighetene er fastsetting av rammebetingelser for reindriften.

Prioriterte oppgaver i 2006 er å foreta en fordeling av reinbeitene mellom siidaene innenfor vår-, høst og vin-

terbeitene i Vest-Finnmark, samt fastsetting av områdegrensene i Finnmark og Troms.

Når det gjelder oppfølging av Reindrifststyrets vedtak fra 2002 om øvre reintall for sommerbeitene i Vest-Finnmark, følges vedtaket opp på flere plan. For å følge utviklingen av ressurs situasjonen på vår-, høst- og vinterbeitene er det gjennomført en beiteundersøkelse sommeren 2005. Det er også gjennomført offentlige reinteillinger i 2005/2006 i Finnmark. Foreløpige resultater viser en positiv utvikling på lavbeitene, spesielt på vinterbeitene. Det vil bli foretatt beiteundersøkelser også sommeren 2006. Når det gjelder reintallet i Vest-Finnmark, er dette noe redusert sett i forhold til reintallet per 1. april 2005. Reduksjonen i reintallet er ikke så omfattende som man kunne forvente. Dette skyldes i hovedsak et langt lavere slakteuttak i slaktesesongen 2005/2006 enn i 2004/2005.

En redusert produksjon i enkelte distrikt i Finnmark indikerer at ressurs situasjonen fortsatt er kritisk i enkelte områder.

1.2.4 Kvinner i reindriften

Landbruks- og matdepartementet har de to siste årene intensivert arbeidet med å styrke kvinnes situasjon i reindrifsnæringen. Også næringen har økt oppmerksomheten omkring likestillingsarbeidet.

1.2.5 Sikring av reindriftens arealer

Selv om reintettheten på distriktsnivå er lav, kan eventuelle inngrep i reinbeiteområdene likevel ha stor betydning for reindriften. Reindriften foregår på åtte ulike årstidsbeiter. I hver årstid er det begrensede arealer som kan nyttes til beite. Dette gjelder særlig på vårvinteren da det meste av beitet vil være utilgjengelig under snø og is. Tettheten av rein på beite på de tilgjengelige arealene vil da være svært høy, og kapasiteten her vil være bestemmende for hvor mange rein distriktet kan ha på beite gjennom året. En slik fragmentering av reinbeiteland har vært, og er trolig, en av de alvorligste truslene mot dagens reindrift. Det er en stor utfordring å skape forståelse for reindriftens arealbehov og de konsekvenser ulike tiltak kan få i forhold til reindriften. Reindriften må selv ta aktiv del i dette arbeidet og delta på de arenaer hvor premissene for bruken av arealene blir drøftet og fastlagt. Videre er det sentralt at ulike inngreps virkning innenfor reinbeiteland blir dokumentert gjennom forskning.

1.2.6 Grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige

Konvensjon av 9. februar 1972 mellom Norge og Sverige om reinbeite opphørte å gjelde 1. mai 2005. Dette innebærer at rettstilstanden for den grenseoverskridende reindriften, inntil en ny konvensjon måtte foreligge, er forskjellig i de to land. Det vises for øvrig til Ot.prp. nr. 75 (2004-2005).

Forhandlingene med Sverige om en ny reinbeitekonvensjon er tatt opp igjen etter at de to land ble enige om et nytt felles mandat for videre forhandlinger. Forhand-

lingene startet i desember 2005, og det har per april 2006 vært avholdt fire forhandlingsmøter.

I praksis innebærer situasjonen på svensk side at det er opp til de svenske samebyer å gi, eller la være å gi, tillatelse til beiting innenfor sine områder. Dette har medført at norske reinbeitedistrikter bare i svært begrenset grad har fått tilgang på praktisk nyttbare vinterbeiter i beitesesongen 2005/2006.

1.2.7 Tap av rein grunnet rovvilt

Tap grunnet fredet rovvilt har vært økende i hele reindriften, og situasjonen er særlig bekymringsfull i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Store tap til rovvilt går utover produksjon og lønnsomheten i næringen.

For å sikre reindriften og den samiske kulturens livsgrunnlag vil Regjeringen vurdere å iverksette sterkere virkemidler i de mest utsatte reinbeitedistriktene. Mulige innsatsområder når det gjelder tap grunnet rovvilt vil bl.a. være et effektivt uttak av skadedyr, en videreutvikling av forebyggende tiltak, samt lavere terskel for skadefelling i områder med store årlige tap. Reindriften er særlig tapsutsatt i kalvingstiden. Kalvingsområdene vil derfor bli vurdert spesielt i forbindelse med vedtak om hiuttak på jerv.

1.3 Radioaktivitet

1.3.1 Konsekvenser for reindriften etter Tsjernobylulykken

Tsjernobylulykken i Ukraina i 1986 og de atmosfæriske sprengningene av kjernevåpen på 1950- og 1960-tallet har vist at reindrifsnæringen er særlig utsatt ved et radioaktivt nedfall. Den viktigste årsaken til dette er reines høge inntak av lav.

I etterkant av Tsjernobylulykken førte vindretningen og nedbørsforhold til at områdene sør for Saltfjellet fikk betydelig nedfall av radioaktivt cesium (134 Cs og 137 Cs). Fra og med driftsåret 1986/1987 ble radioesiumkonsentrasjonen i levende dyr målt for hvert reinbeitedistrikt og tamreinlag i de berørte områdene. Denne første høsten lå radioaktivitetsnivået på ca. 50 kBq/kg i de områdene som var hardest rammet. I dag ligger radioaktivitetsnivået jevnt under 3,0 kBq/kg for alle distrikt og tamreinlag. Imidlertid er det fortsatt tilfeller av dyr med vesentlig høyere verdier enn 3,0 kBq/kg i enkelte distrikter. Innsatsen er nå knyttet til ulike tiltak for å redusere innholdet av radioaktivitet før slaktning. I praksis dreier det seg om tidligslaktning og nedfôring. Kostnadene til disse tiltakene utgjør nå hovedtyngden av de totale tiltakskostnadene mot radioaktivitet i rein.

Avtalepartene ble under forhandlingene om reindrifstavtalen 2006/2007 enige om at det foretas en gjennomgang av dagens tiltak for å vurdere om disse fortsatt fungerer ut fra sin hensikt, samt om situasjonen er slik at nødvendige tiltak nå bør innarbeides i reindrifstavtalens ordinære virkemiddelsystem og økonomiske ramme. Gjennomgangen skal være gjennomført innen 1. november 2006.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunvor Eldegard, Sigrun Eng, Steinar Gullvåg, Sigvald Oppebøen Hansen og Arne L. Haugen, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kielland Asmyhr, Kåre Fostervold og Øyvind Korsberg, fra Høyre, Torbjørn Hansen og Petter Løvik, fra Sosialistisk Venstreparti, Ingvild Vaggen Malvik, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn, fra Senterpartiet, lederen Lars Peder Brekk, og fra Venstre, Gunn Berit Gjerde, viser til Regjeringens proposisjon til reindrifftsavtalen for 2006/2007, som er fremforhandlet av partene, staten og Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL).

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, har merket seg at avtalen har en ramme på 92,5 mill. kroner, som tilsvarer fjorårets bevilgning til reindrifftsavtalen for 2005/2006.

Flertallet har merket seg Sametingets rolle i forbindelse med framforhandling av avtalen, slik det er redegjort for i proposisjonen, og at Sametinget i plenum behandler innspill til reindrifftsavtalen i forkant av at NRL legger frem sitt krav.

Flertallet viser til at de mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindrifftspolitikken er trukket opp i St.meld. nr. 28 (1991-1992) En bærekraftig reindrift, og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 167 (1991-1992).

Flertallet slutter seg til målet som der er satt om at reindrifften skal være bærekraftig, både i økologisk, økonomisk og kulturell forstand, og påpeker at en stor utfordring fremover vil være å finne løsninger der disse hensynene balanseres. Siden meldingen ble behandlet har hovedlinjene blitt videreført, men flertallet presiserer at regjeringen og Stortinget hvert år har foretatt justeringer, og nye momenter i forvaltningen av reindrifften er blitt vektlagt.

Flertallet minner om at økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Økonomisk bærekraft forutsetter at det stilles krav om produktivitet, inntjeningssevne, inntektsnivå og fordeling. Kulturell bærekraft innebærer at man må sikre en stabil sysselsetting og inntekt i næringen, slik at reindrifften kan styrke sin posisjon som sentral bærer av samisk kultur.

Flertallet viser videre til at reindrifftsavtalen er et av de viktigste operative virkemidlene for å nå de reindrifftspolitiske målene. Flertallet er tilfreds med at Regjeringen tar sikte på å fremme forslag til ny reindrifftslov for Stortinget høsten 2006. Flertallet er enig i at ny reindrifftslov vil være et viktig virkemiddel for å sikre reindrifften stabile og forutsigbare rammevilkår. Videre er det også viktig å få fastsatt rammebetingelser knyttet til område-, distrikts- og siidagrenser, beitetider og reintall, og flertallet stiller seg positiv til at dette arbeidet prioriteres.

Flertallet viser til at Regjeringen vil stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping, samt stimulere til bruk av biprodukter fra reinslaktning, og støtter dette. Flertallet er videre enig i at reindrifften må videreutvikles som næring og at det må tilrettelegges for de reindrifftsutøvere som har reindrift som hovednæring. Flertallet finner det hensiktsmessig at man opprettholder de produksjonsavhengige tilskuddene til næringa, siden man ikke har en overproduksjon av reinkjøtt i Norge, og at man ønsker å stimulere til størst mulig slakteuttak. En fokusering på produksjon er også med på å underbygge et større næringsrettet fokus i reindrifften og bidra til en stimulering for de utøverne som har reindrift som hovednæring.

Flertallet har merket seg at verdiskapingsprogrammet for reindrift er videreført. Flertallet mener verdiskapingsprogrammet er et viktig tiltak for å sikre en positiv økonomisk og økologisk utvikling i næringen.

Flertallet viser til at det til tross for bekymring for økonomien i reindriffta generelt, er positive trekk i bildet ved at kjøttinntektene og andre produksjonsbaserte inntekter har økt fra 2003 til 2004, samtidig som det har skjedd en vesentlig reduksjon i økningen av reinhjordverdien i Finnmark. Flertallet tolker det slik at det har skjedd uttak som på sikt vil kunne bringe bedre balanse mellom beitetrykk og ressurser. Flertallet har imidlertid merket seg at markedstiltakene, som i utgangspunktet er et ansvar for næringen og aktørene i verdikjeden, med bakgrunn i behovet for å tilpasse dyretall til ressursituasjonen, også synes å kreve en aktiv offentlig innsats.

Flertallet viser til at ved hjelp av ekstraordinære tiltak ble det for sesongen 2004/2005 slaktet hele 77 500 rein på slakterier. I tillegg kom et privatuttak på ca. 10 500 dyr. For slaktesesongen 2005/2006 viser statistikken at det bare er slaktet 60 500 rein på slakteri. Flertallet merker seg at noe av forklaringen på dette er en økning i tapene grunnet fredet rovvilt, og at situasjonen er særlig bekymringsfull i Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Store tap til rovvilt går utover produksjon og lønnsomheten i næringen. Flertallet mener at denne problemstillingen må vies stor oppmerksomhet i tida framover.

Flertallet viser til at Stortinget gjentatte ganger har kommentert og diskutert ubalansen mellom reintall og beitegrunnlag på Finnmarksvidda. Flertallet viser til at dette forholdet også er kommentert og understreket i en egen rapport fra Riksrevisjonen. Flertallet ser det som svært viktig at arbeidet med å få ned reintallet på Finnmarksvidda skal ha høy prioritet, slik at Reindrifftsstyrets vedtak om høyeste reintall kan nås. Dette er av avgjørende betydning for å kunne oppnå en god balanse mellom reintall og beitegrunnlag i Vest-Finnmark.

Flertallet ser det også som viktig at den nye reindrifftsloven blir utformet på en slik måte at hensynet til en økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft blir ivarettatt.

Flertallet har merket seg Regjeringens vedtak om å øke reindrifftsfradraget tilsvarende den økning som

ble gjennomført for jordbruksfradraget ved Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006, og er enig i at dette som supplement til andre ordninger over reindriftsavtalen er et viktig bidrag i en helhetlig reindriftspolitik som verdiskaping står sentralt.

Flertallet har merket seg avtalepartenes forventning om at foreliggende avtale skal legge til rette for økt omsetning av reinkjøtt, samt å stimulere næringen til størst mulig slakteuttak og verdiskaping, samt å styrke den finansielle situasjonen for Reindriftens utviklingsfond. Flertallet stiller seg bak disse målsettingene ved avtalen.

Flertallet er tilfreds med satsingen på kvinner i reindriften, og viser til at dette er viktig både i et likestillingsperspektiv og for næringens fremtid.

Flertallet har registrert at norske reinbeitedistrikter i begrenset grad har fått tilgang på praktiske nyttbare vinterbeiter i Sverige i beitesesongen 2005/2006, og at forholdet er tatt opp med svenske myndigheter uten at dette har ført til noen tilfredsstillende avklaringer. Flertallet stiller seg positiv til at de berørte reinbeitedistriktene får kompensert for sine økte utgifter ettersom distriktene i praksis er avskåret fra å nytte vinterbeiteområder på svensk side.

Flertallet har videre merket seg at det i sluttprotokollen til avtalen er enighet om finansiering av tiltak mot radioaktivitet i reinkjøtt, og støtter dette. Flertallet ser det også som positivt at det skal foretas en gjennomgang av forhold omkring radioaktivitetstiltak i reindriften.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er svært kritiske til den reindriftspolitikken som har vært ført gjennom mange år og som fortsatt ønskes ført av den sittende regjering. Disse medlemmer mener det er behov for en politikkomlegging overfor reindriftsnæringen. Disse medlemmer vil hevde at utviklingen har vist at Fremskrittspartiet har fått rett i sin dystre spådom om hvordan næringen vil utvikle seg dersom politikken ikke blir endret. Til tross for betydelig kapitalinnsprøytning og mange tiltak viser totalregnskapet for reindriften en negativ endring i resultatmålene, vederlag for arbeid og egenkapital reduseres pr. årsverk fra kr 150 808 i 2003 til kr 131 526 i 2004.

Disse medlemmer viser til at spesielt i Finnmark har reindriftspolitikken ført til en økologisk katastrofe med store nedbeitede områder og underernærte dyr. I tillegg er det omsetningsproblemer hvor staten må sette inn ekstra tiltak som skal fremme økt salg av reinkjøtt. Disse medlemmer mener at reingtallet, spesielt i Vest-Finnmark, er alt for høyt og at det må iverksettes kraftige tiltak for å få redusert dette betydelig. Det er også uklart hvor mange rein som finnes. Disse medlemmer viser til at det i en rekke år har vært forsøkt å få ned reingtallet i en dialog med rein-

driftsnæringen og offentlige økonomiske tiltak uten at dette har gitt ønsket resultat.

Disse medlemmer er grunnleggende uenige i den politikken som føres overfor reindriftsnæringen med en næringsavtale som er med på å øke problemene i næringen fremfor å løse dem. Statlige tilskudd er også produksjonsdrivende, noe som fører til problemer for næringen.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets konsekvente kritikk av systemet med næringsavtaler og har programfestet en avvikling av disse. Disse medlemmer mener rammevilkårene i reindriftsnæringen ikke skal skille seg vesentlig ut fra det som er vanlig i andre næringer. Disse medlemmer vil utvikle reindriftsavtalen og legge reindriftssubsidier og andre statlige økonomiske tiltak overfor reindriften til statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Disse medlemmer vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

"Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke."

"Eksisterende ordning med reindriftsavtale oppheves."

"Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger."

"Stortinget ber Regjeringen i den bebudede revisjonen av reindriftsloven fremme forslag som muliggjør bruk av tvangstiltak, slik at antall rein kommer ned på et nivå som er økologisk og økonomisk bærekraftig."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Forslag til ny reindriftsavtale bifalles ikke.

Forslag 2

Eksisterende ordning med reindriftsavtale oppheves.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen i en overgangsperiode fremme forslag til subsidier og andre økonomiske tiltak overfor reindriftsnæringen i forbindelse med statsbudsjettet uten forutgående forhandlinger.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen i den bebudede revisjonen av reindriftsloven fremme forslag som muliggjør bruk av tvangstiltak, slik at antall rein kommer ned på et nivå som er økologisk og økonomisk bærekraftig.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

I

I statsbudsjettet for 2006 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter:			
1147		Reindriftsforvaltningen	
	71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark reduseres med fra kr 11 870 000 til kr 8 870 000	3 000 000
1151		Til gjennomføring av reindrifftsavtalen	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet økes med fra kr 34 300 000 til kr 37 300 000	3 000 000
	82	(Ny) Kostnader vedrørende radioaktivitet i reinkjøtt bevilges med	3 000 000

II

Stortinget gir Landbruks- og matdepartementet fullmakt til å iverksette tiltak i henhold til den inngåtte reindrifftsavtalen, som er knyttet til bevilgninger i 2007.

Oslo, i næringskomiteen, den 8. juni 2006

Lars Peder Brekk
leder

Arne L. Haugen
ordfører

